

VAN DE BESTUURSTAFEL

Gezocht: secretariële ondersteuning

Omdat alle pogingen om een secretaris (M/V) te vinden geen succes hebben gehad denken wij erover om de taakinhoud van de secretaris te veranderen.

Het belangrijkste is dat wij een secretaris (M/V) vinden die het emailadres beheert (ngv.secretaris@gmail.com). Op dit emailadres komen vaak verzoeken binnen om nadere inlichtingen. Die mails kunnen dan naar de juiste persoon worden doorgestuurd. Ook verstuurt de secretaris (M/V) poststukken. Hij of zij is bij voorkeur lid van het bestuur.

De andere taken van een secretaris (M/V) zoals agenda en notulen maken en opstellen van brieven hoeven niet door de secretaris (M/V) te gebeuren.

Als u het bestuur zou willen helpen dan graag een mail naar ngv.voorzitter@gmail.com
Ook kunt u bellen: 0548-615202.
Clarinus Nauta, voorzitter Nederlandse Geologische Vereniging.

Social media beheerder gezocht!

De NGV is op zoek naar een enthousiaste social media beheerder met een passie voor geologie. Je hoeft geen professioneel geoloog te zijn, een brede interesse is voldoende. Het gaat in ieder geval om Facebook en Instagram en mogelijk LinkedIn. Maar misschien heb je zelf ook goede ideeën over welke mediums geschikt zijn om geologie dichter bij de mensen te brengen. De benodigde kwaliteiten zijn:

- Kennis van en/of affiniteit met social media.
- Goede communicatieve vaardigheden.
- Ervaring als social media beheerder is een pré maar als je nog geen ervaring hebt maar wel gemotiveerd bent, schroom dan vooral niet om contact op te nemen.

De functie is onbezoldigd. Ook is er de mogelijkheid om (in overleg) toe te treden tot het bestuur, maar dit is niet noodzakelijk.

Geïnteresseerd? Neem dan contact op met Jan Smit (a.i. secretaris) via ngv.secretaris@gmail.com.

THEMADAGEN

Themadagen programma 2020-2021

Zat. 28-11-2020 Themadag Peelrandbreuk en wijstgronden. Plaats Deurne. U krijgt een mail waarin een link staat hoe

u via Video Live streaming deze themadag kunt bijwonen.

Zat. 13-02-2021 Themadag en Algemene Ledenvergadering, Uithof te Utrecht. Thema: nader te bepalen

Zat. 17-04-2021 Dag onder auspiciën van de federatie. Plaats Uithof Utrecht. Thema Engeland.

Zat. 25-09-2021 Themadag in Uithof te Utrecht: Thema: 75 jaar NGV!

Zat. 20-11-2021 Themadag en Algemene Ledenvergadering, Uithof te Utrecht. Thema: Carboon.

Aanmelding Themadagen

Mocht u naar deze themadag gaan, dan wordt u gevraagd zich vooraf aan te melden. Dat kan via de website van de NGV: <http://www.geologienederland.nl>

Als tegemoetkoming in de kosten betalen leden een eigen bijdrage van € 5,- voor koffie/thee en de organisatie. Niet-leden betalen € 10,-. Aan de ingang te voldoen. Koffie en thee zijn in de pauzes beschikbaar. U dient zelf een boterhammetje voor tussen de middag mee te nemen. (Tijdens de pauzes zijn er tafeldemonstraties.)

Oproep voor tafeldemonstraties Voor de themadag is de organisatie nog op zoek naar mensen die een tafeldemonstratie willen inrichten over het thema van deze themadag. Bij belangstelling graag een e-mail sturen naar ngv.secretaris@gmail.com

Info Themadagen

Plaats: Koningsbergergebouw Universiteit Utrecht, Budapestlaan 4 b, Uithof-Utrecht (tegenover de Botanische Tuinen) 1e verdieping: registratie, koffie/thee, tafeldemonstraties, geologische (boeken)markt in de foyer en omliggende studieruimten. Lezingen in zaal Cosmos op de 1e verdieping.

Lezingen op de beide Themadagen

Meer informatie daarover kunt u t.z.t. vinden op onze website: <http://www.geologienederland.nl>

Bereikbaarheid Koningsbergergebouw

Universiteit Utrecht Budapestlaan 4b. Per auto: A28, afslag De Uithof. Borden Budapestlaan volgen. Bij het gebouw zijn voldoende parkeerplaatsen, op zaterdag mag u ook parkeren op de voor medewerkers gereserveerde parkeerpleinen (b.v. Princetonplein).

Openbaar vervoer: stadsbus lijn 28 (vertrek vanaf Bushalte Utrecht CS Centrumzijde), zaterdags elke 20 minuten naar de Uithof (reistijd ca. 20 minuten). Uitstappen: halte "Botanische tuinen" dan 4 minuten te voet.

Voor nadere informatie en routekaartje zie: www.geologischevereniging.nl



CURSUSSEN (NGV)

De NGV organiseert regelmatig cursussen voor haar leden. De plaats waar deze cursussen gegeven wordt varieert. We hopen nog meer activiteiten te organiseren in 2020; zodra daarover zekerheid bestaat wordt de informatie in G&H gepubliceerd. Meer informatie en de aanmeldingsformulieren vindt u op onze website <http://www.geologienederland.nl/cursussen-2.html>

- Misburg/Höver (2 dagen. Afhankelijk van de belangstelling.)
- Onder veel voorbehoud: Meerdaagse excursie naar het Wendland, o.l.v. Fred Bos.
- Bad Essen e.o. Tongrube Wallenhorst en Wehrendorf. Ongeveer 2 uur rijden.
- Rheine, Wettringen.
- Hohe Limburg.

NGV afdeling Zwolle

Vanwege Corona zijn alle activiteiten tot en met december 2020 afgelast.

NIEUWS VAN DE AFDELINGEN

Afdeling Winterswijk

Lezingen 2020

Onze bijeenkomsten van september en oktober zijn inmiddels vervallen wegens het Coronavirus. Hoe het met die van de komende maanden zal gaan is, gezien de huidige omstandigheden, nog onzeker.

In elk geval geef ik het navolgende programma alsnog even door; hopelijk kunnen die, of een deel ervan, doorgaan.

- **Ma. 09 nov.** Xander de Jong uit Nijmegen. Geologisch onderzoek naar de herkomstgebieden -van diverse gesteentesoorten- op Åland, Åva en Kökar.
- **Ma. 14 dec.** De avond zal worden verzorgd door Betsy Ooms. Met een lezing over een tocht door Ierland.

Lezingen 2021

- **Ma. 11 jan.** Emeritus prof. Bert Boekschoten. Oude eilanden, vroege mensheid: Sardinië en Kreta sedert 6 miljoen jaren.
- **Ma. 08 febr.** Jaarvergadering. Na de pauze: Misschien weer eens een “De vondst van het jaar verkiezing”? En/of: Mijn belangrijkste geologische ontmoeting of gebeurtenis.
- **Ma. 08 mrt.** Onze trouwe gast Eric Mulder. Het ontstaan van het leven.
- **Ma. 12 apr.** Herman Heskamp, verbonden aan het museum in Velp: Veluwekenner. Over de geologie van Gelderland, met nadruk op de Veluwe. Hoe komen die “bulten”, stuwwallen hier? Wat is er allemaal gebeurd met het landschap? Etc.
- **Ma. 10 mei** “Inloopavond”. Een soort uitgebreide leden-voor-leden bijeenkomst. Hierbij komen diverse activiteiten aan bod, waarbij ook publiek zeer welkom is. Over de invulling zal nog verder overlegd worden.

Mogelijke excursies

- Geologische wandeling over de Veluwezoom. Eventueel gecombineerd met een bezoek aan het museum in Velp. Excursieleider is Herman Heskamp.
- Museum Hofland. Daarna een bezoek aan de voormalige zandwinning van NS, het “Steneneiland”. Onder leiding van Gerard Doornbos. N.B. Mogelijkheid voor een heerlijke lunch!
- Herhaling excursie Needse Berg.
- Markelo
- Een bezoek aan Natura Docet, met lunch en 's middags een tocht door het Dinkeldal. Dit alles o.l.v. Eric Mulder. Eventueel kunnen ook partners van de partij zijn.

Georeizen



Barnsteen uit de Oostzee.

Corona en Georeizen

Het Corona virus en de 1,5 m samenleving heeft ook grote gevolgen voor het reizen met Georeizen. Het bestuur van de Stichting “Georeizen” heeft daarom besloten om alle activiteiten en reizen tot eind 2020 af te gelasten.

Of we in 2021 weer kunnen opstarten met onze thematische geologische reizen is nog zeer de vraag. Aan ideeën en bestemmingen ontbreekt het niet.

Op onze “verlanglijst” voor 2021 staan reizen naar: Oman, Cyprus, Eifel, Duits-Nederlandse Grensstreek, Marokko, Lofoten, Baltica, Frankrijk, Alpen, Pyreneeën en Ecuador.

Op onze reizen bestuderen we geologische fenomenen. We zijn de gehele dag op pad en bezoeken diverse sites, vervoer per busje of met meerdere auto's, we lopen kleine afstanden en we lunchen (meestal) in het veld. En dat alles onder de bezielende leiding van onze geologen.

Onze reizen in 2021:

Oman: geologie en cultuur op het Arabisch schiereiland, 9 - 23 februari 2021.

De barnsteenkust van de Oostzee en geologie van Baltica, 6 - 18 juli 2021.

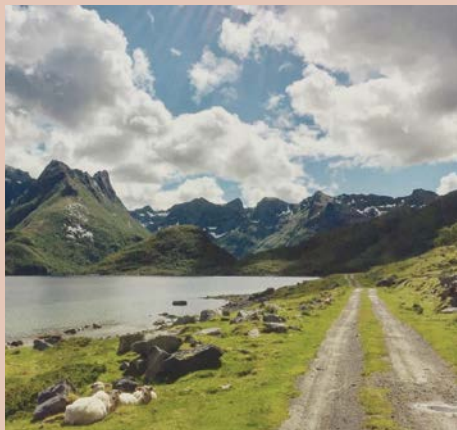


De Lofoten: geologie bij Noorderlicht, 31 augustus – 7 september 2021

In ontwikkeling voor 2021: Cyprus en Zuid Amerika – Ecuador, herfstvakantie 2021.

Kijk voor meer informatie: www.georeizen.nl;

Heeft u nog vragen dan kunt u bellen met Paul van Olm: 06 53 97 81 37.



Op de eilandengroep Lofoten in Noorwegen

BIBLIOTHEEK

Hieronder weer een aantal recente aanwinsten in de bibliotheek.

Over fossielen zoeken en determineren:

- Zeeuwse strandfossielen/fauna Zeelandica in de oertijd, redactie Harry Raad
- De fossiele schelpen van de Nederlandse kust, P.W. Moerdijk *et al.*
- Schelpen van de Friese waddeneilanden, T.W. Boer *et al.*
- Fossielen uit noordelijke zwerfstenen, P. Schuif *et al.*
- Miozäne Gastropods + Plio/pleistocene Gastropods from the Netherlands, J.H. Voorthuizen *et al.*
- Fossilen der Eifel, J. Miessen
- Fossielen sammeln in England, Schotland und Wales, Herwig Wulf.

Regionale geologie en excursies:

- Programma geologische excursie Zuid-Limburg en Oost-België
- A la découverte des paysages géologiques de Marseille a Menton
- An outline of the geology of the central Alps + geological excursion guide
- Geological excursion to Austria.

Delen van reeksen:

- Sammlung geologischer Führer: Kalifornien I en II
- De geschiedenis van het leven, door J.F. Geys: Trias: Vissen en Amfibieën, Reptielen en Zoogdieren, Panten, Lagerstätten. en Jura: Insecta I (Palaeoptera & Exopterygota) en Insecta II (Endopterygota)
- Streifzüge durch die Erdgeschichte: Hunsrück, Fichtelgebirge en Nordwestliches Harz Vorland.

Tot zover de recente aanwinsten.

Mocht u nog een goede tip hebben wat betreft boeken voor de bibliotheek dan hoor ik het graag!
(bibliotheekgeomus@gmail.com)

Frank Kouwenhoven
Bibliothecaris.

AANKONDIGING

Een volhouder die zijn droom najaagt

Op dit moment van schrijven is Kees Hendrix bezig met de afronding van zijn boek *Op ontdekkingsreis in de Geologie*. Zes jaar noeste arbeid moet gaan uitmonden in een basisboek. Leesbaar voor de geïnteresseerde leek. Geen wetenschappelijk boek. Uitgaande van verschillende geologisch interessante plaatsen neemt hij de lezer mee in alles wat maar met geologie te maken heeft. Onderwerpen die aan de orde komen zijn: Landschappen in Nederland; Opbouw en samenstelling van de aarde; Ondergrond van Nederland;

Hoe werelden verschuiven; Aardbevingen en vulkanen; Gesteenten en mineralen; Oorzaken van ijs-tijden; Verwerking en erosie; Geologische tijdschaal; Fossielen; Evolutie van het leven; Ontmoeting met de archeologie; Delfstoffen uit onze bodem; Zelf op zoek en Je eigen verzameling opbouwen.



Het boek krijgt een A4 formaat bestaande uit 320 pagina's. Ruim 500 foto's en 200 tekeningen. Het e-mail adres van de auteur is geoontdekkingsreis@gmail.com. Op de website vindt u meer informatie www.geoboek.nl

Clarinus Nauta

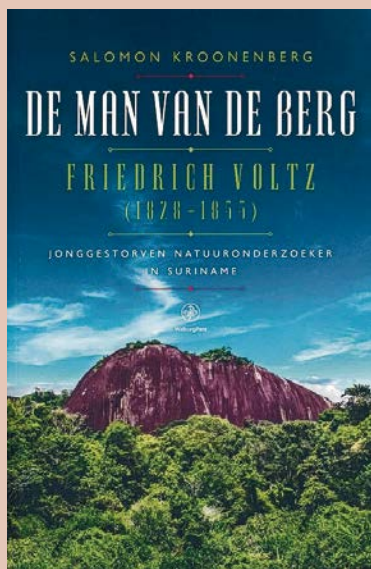
BOEKBESPREKING

De man van de berg

Friedrich Voltz (1828-1855), jonggestorven natuuronderzoeker in Suriname

S. Kroonenberg,
2020, Paperback, ISBN 9789462495029,
Walburg Pers, 288 p, € 24,99
door Tom J. A. Reijers (tjareijers@hetnet.nl)





In het midden van de 19e eeuw riep de Nederlandse overheid 'de Koninklijke Nederlandsche Commissie tot onderzoek der koloniën in Suriname door Duitsers' in het leven, kortweg 'de Duitse commissie'. De nevenopdracht was onderzoek te verrichten naar waardevolle erts en mineralen. De vierkoppige 'Duitse commissie' bestond uit:

teamleider, Regimentspferdearts prof. Duttenhoven uit Württemberg, landbouwkundige Hermann Schunk uit Giessen, commissiesecretaris C. T. Noack, burgemeester uit Posen en geoloog Friedrich Voltz uit Ludwigshütte (Hessen). De laatste sloot zich met vertraging aan bij het Duitse comité in Paramaribo na zijn promotie in Mainz en aansluitend bezoek van een maand ter introductie in Nederland. Na aankomst voerde hij tussen 1853 en 1855 met comité-genoten in wisselende samenstelling meerdere geologische expedities uit langs de bevaarbare rivieren en kreek door heel Suriname en een deel van Guyana. Onderzoek dat werd geplaagd en vertraagd door verschillen in belangstelling en meningsverschillen tussen de commissieleden. Enkele rivieren waren bovenstrooms ontoegankelijk en in enkele gevallen hielden dorpelingen de expedities tegen.

Het boek begint met een samenvatting van Voltz' vroege jaren. Het geeft enige achtergrond over het ontstaan van de Duitse Commissie, maar gaat niet in op de vraag waarom er verdere Duitse kolonisatie in Nederlands Suriname nodig werd geacht. Al eeuwenlang woonden – zelfs als plantage-eigenaren – veel Duitsers in Suriname, waar al een succesvolle Duitse kolonie was, Albina. Aan het einde van het boek, na de dood van Voltz, worden de vergeefse pogingen genoemd om een gezamenlijk eindrapport te schrijven door de resterende drie commissieleden. Elk commissielid probeerde voor zichzelf het maximum uit de opdracht te slepen, hetgeen de conclusie rechtvaardigt dat de hele kolonisatie-operatie vruchteloos was. De Nederlandse regering betreurde die taak aan deze mensen te hebben toevertrouwd. Het boek maakt duidelijk dat die conclusie niet geldt voor Voltz. Maar het maakt niet duidelijk waarom een Duits geoloog erts en mineralen moest rapporteren aan Nederlandse autoriteiten.

De bronnen voor de beschrijving van de activiteiten van de commissie zijn brieven, persoonlijke aantekeningen en reisverslagen van commissieleden en begeleidende militairen en civiele autoriteiten. Deels bewaard in de archieven van Naturalis, de opvolger van het Rijks Geologische Museum (1880), waar ook de verzamelde planten- en

gesteentemonsters van Voltz terecht zijn gekomen. Ook de nationale archieven in Den Haag en Paramaribo leverden gegevens op. Vooral de brieven van Voltz naar Staring zijn belangrijk. Staring was op dat moment de enige in Nederland opgeleide geoloog en fungeerde als Nederlandse contactpersoon voor Voltz gedurende de hele expeditie. Hoogtepunten uit die brieven zijn door Staring in eigen woorden samengevat en gepubliceerd in: 'Algemene Kunst- en Letterbode' (1854, 1855). Voltz zelf beschreef ook landschappelijke, etnografische en geologisch-botanische hoogtepunten in drie brieven die als artikelen werden gepubliceerd in 'Die Natur', een betrekkelijk obscuur 19e-eeuws Duits tijdschrift. Directe geologisch beschrijvende brieven van Voltz aan Staring, hier van commentaar voorzien door Kroonenberg, zijn integraal opgenomen. Ze geven een helder beeld van zijn ambities, frustraties, ruzies met koloniale overheden en reisgenoten, afschuw over slavernij en de losse zeden in Paramaribo, zijn hoop en zijn triomfen. Voldoende voor een prominente plaats in de geschiedenis van het Surinaamse natuuronderzoek waartoe dit boek bijdraagt.

Na het voltooien van zijn opdracht, in afwachting van zijn terugkeer naar Europa, stierf Voltz plotseling op 6 augustus 1855 in Paramaribo aan gele koorts. Dat sneed een veelbelovende carrière te vroeg af. Zijn boedel waaronder de eerste gemaakte geologische kaart, raakte verloren. De eerstvolgende geologische kaart werd in 1888 gepubliceerd door landgenoot K. Martin, de eerste hoogleraar geologie in Nederland. Martin verifieerde Voltz' bewaarde geologische aantekeningen op een reis door Suriname en getuigt van Voltz' degelijke werk. Hij gaf de Voltzberg zijn naam, een 240 m hoge granieten getuigeberg midden in het huidige 'Centraal Surinaamse Natuurreservaat' waar de Anjoemarawatervallen en -stroomversnellingen Voltz verhinderden om verder te trekken. De vernoeming naar 'van Breda', 'Staring' en enkele Duitse begunstigers die Voltz voorstelde heeft de kaarten niet gehaald. Het zijn nu de Raleighwatervallen, vernoemd naar Sir Walter Raleigh, Brits spion en ontdekkingsreiziger (eind 16e eeuw) die in Guyana expedities uitvoerde op zoek naar El Dorado.

Het boek is een vertaling van brieven en Duitse publicaties, met tussenliggende samenvattende en uitleggende teksten van Kroonenberg. Het is uitgebreid geïllustreerd met overzichtskaarten, details van originele kaarten en kopieën van handgeschreven brieven en documenten die jammer genoeg niet altijd goed leesbaar zijn. Ook originele krantenknipsels, gedroogde botanische monsters, voorbeelden van kenmerkende gesteenten en fossielen en afbeeldingen van nederzettingen zijn opgenomen. Een referentielijst, een verantwoording van de illustraties en twee appendices met lokale en wetenschappelijke namen van genoemde planten complementeren het boek. Interessant voor hen die Suriname kennen, maar ook voor hen die er grondig kennis mee willen maken. Belangstelling voor geologie en botanie maakt het lezen eenvoudiger. Aanbevolen.

